

'Oordeel nooit op basis van geruchten'

Dagblad Zaanstreek

Melchert Leguyt 16-9-13

Zaandam • Het filmpje duurt misschien dertien minuten, maar is even kort als indrukwekkend. Het gaat over de moord op de Wormerveerse verzetsman en garagehouder Piet Zwart aan het eind van de oorlog. Hij werd, ten onrechte, verdachte van collaboratie met de Duitsers en op basis van roddel en achterklap doodgeschoten door andere verzetsmensen.

De mini-documentaire is er één in de reeks van Monumenten Spreken, de stichting die bezig is om de gebeurtenissen vast te leggen achter de 27 oorlogsmonumenten in de

Zaanstreek. Het filmpje beleefde gisteren z'n première in het Zaan Museum, waar de zaal eigenlijk te klein was om de ruim honderd belangstellenden een plek te bieden. Onder hen Dick Zwart, de zoon van Piet. Dick Zwart vertelt in de film dat zijn vader op die noodlottige dag zijn fiets pakte, hem een zoen gaf en fietsend vertrok richting Zaandam. Kort daarna werd hij doodgeschoten in Koog aan de Zaan. Na vertoning van de film moet Zwart even nadenken over de vraag of deze documentaire nu de definitieve rehabilitatie van zijn vader is. Maar dan zegt hij: „Ja, de vraagtekens die ik altijd had, zijn

voor mij uitroepkens geworden. Ik weet dat sommige mensen dachten 'waar rook is, is vuur' en dat mijn vader misschien toch vrijwillig met de Duitsers had samengewerkt. Ik ben Monumenten Spreken er enorm dankbaar voor dat zij het onderzoek hebben gedaan, dat ik misschien al veel eerder had moeten doen. Zij verdienen hier zelf een monument voor.” Uit de film blijkt dat Zwart slachtoffer werd van valse geruchten binnen geledingen van het verzet. Het werd hem door sommigen kwalijk genomen dat hij als garagehouder bussen verhuurde aan de Duitsers en voertuigen van de Weermacht repa-

reerde. Hij kon niet anders, wilde hij zijn bedrijf open houden en zijn personeel aan het werk, stelt getuige Peek Ferf in de film. Zwart maakte als verzetsman deel uit van de Ordedienst, die zich met name bezighield met organisatie, informatie en financiering. Hierin zaten vooral mensen uit de 'gegoede burgerij'. De garagehouder werd doodgeschoten door leden van de Landelijke Knokploeg, vooral bestaande uit arbeiders. Zij knapten het vuile werk op, deden aan sabotage en pleegden aanslagen. „Stelen, roven en moorden”, omschrijft getuige Wim Blank in de film het werk van de knokploegen, waarvan hij

zelf deel uitmaakte. Het boterde niet tussen de Ordedienst en de knokploegen. „Ze werden beschouwd als verraders, die al bezig waren met de verhoudingen na de oorlog”, aldus Blank. In die sfeer kon het gebeuren dat Piet Zwart op basis van roddels werd doodgeschoten door zijn eigen 'kameraden'. Dick Zwart vindt de boodschap belangrijk. „Die is voor mij dat je nooit op basis van geruchten mag oordelen en handelen. Daar is veel ellende uit voortgekomen. De filmpjes van Monumenten Spreken zijn in eerste instantie bedoeld voor de jeugd. Ik hoop dat deze boodschap bij hen overkomt.”